”läsartipset”
Lars Wikström tipsade Pitekvarten och belönas med en trisslott.

Mångmiljonsatsning leder till att nytt ljus sprids över Piteå

Bättre ljusbild och energibesparande. Se där två viktiga faktorer när kvicksilverlampor förpassas till skrothögen och ersätts med effektivare och miljövänligare ljuskällor.

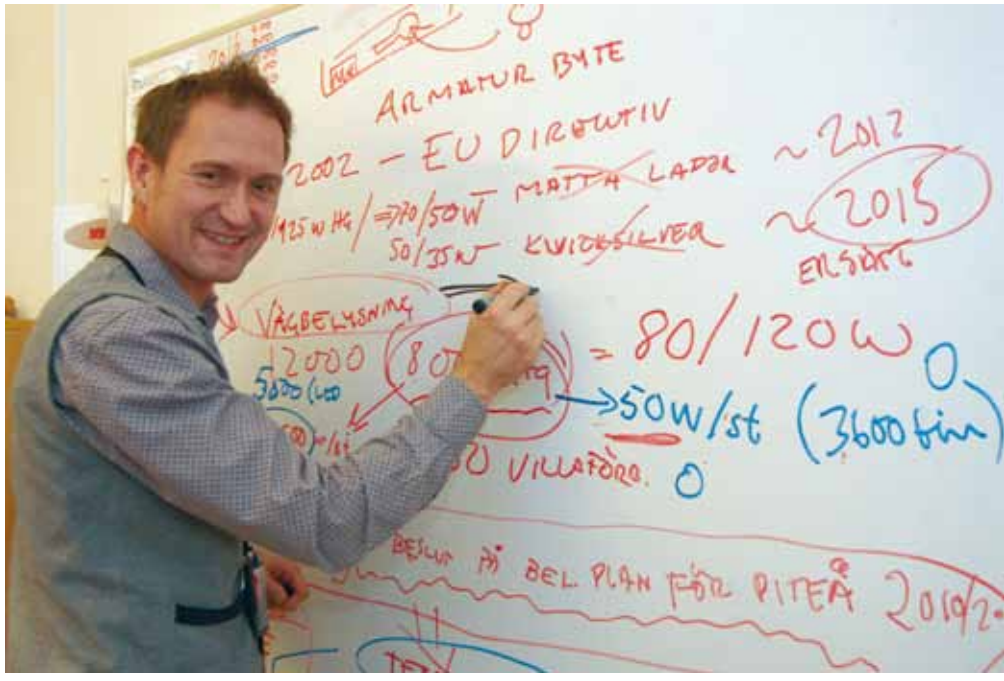

Lars Wikström ingår i kommunens belysningsgrupp och har koll på vilka 8 000 lampor som ska bytas ut.

Nya lampor och armaturer har testats i ett mindre bostadsområde.

– Vi är nöjda. Bytet har resulterat i en klar förbättring, säger Lars Wikström vid underhållsenheten inom teknik- och gatukontoret.

I ett EU-direktiv från 2002 sägs att kvicksilverlampor successivt ska fasas ut från marknaden. Målgången för detta gigantiska omställningsarbete är preciserat till år 2015 och Piteå kommun har snabbt kommit ur startblocken.

Lokal belysningsgrupp

Efter fullmäktiges beslut om en ”Belysningsplan för Piteå” och pengar för kommande insatser, formades en ”belysningsgrupp”, bestående av de kommunala företrädarna Lars Wikström, Tommy Undén och Anders Jönsson samt Lennart Nilsson, Jan Sundström, Stefan Lövgren och Jonas Marklund, alla från Piteenergi. Gruppen har bland annat studerat armaturernas förmåga till ljusspridning, hållbarhet, utseende och lägesplacering. Dessutom har man värderat armaturernas ”servicevänlighet”.

Energislukare av stora mått

Piteå kommun äger och förvaltar idag 12 000 ljuspunkter. Av dessa är 8 000 kvicksilverlampor med effekter vanligtvis mellan 80 eller 125 watt. Här bör understrykas att det handlar om vägbelysning.

Det påstås att kvicksilverlampor är energislukare av modellen större…

– Stämmer, intygar Lars Wikström och plockar fram miniräknaren.

Efter några snabba knapptryck kommer beviset:

– De 8 000 lampor vi ska byta ut motsvarar energiförbrukningen i 150 villor som gör av med 20 000 kilowattimmar vardera på årsbasis.

Bytet kommer att minska på utgifterna för belysning efter kommunens vägar. Men bytet är samtidigt förenat med kostnader.

Med en omställningskostnad på cirka 2 000 – 2 500 kronor per ljuskälla och 8 000 byten blir utgiften 16–20 miljoner kronor.

Följer medborgarnas önskemål

Med den nya belysningen skapas en ljusare och tryggare miljö ute i kommunens bostadsområden, vilket följer medborgarnas önskemål.

Ny belysning finns idag på Strömsborg. På sträckan Hallgrensvägen – Sisselgrundsgatan har man bytt stolpar, armaturer och lampor. Kvicksilverlampor på 125 watt har ersatts av metallhalogenlampor på 50 watt. Bytet består av tio belysningspunkter.

Med en normal brinntid på 3 600 under ett år, ger detta en besparing på dryga 2 700 kilowat-

timmar för bara dessa tio armaturer. (ca 270 per armatur, tio ger 2 700)

– Kom också ihåg att besparingen ska kombineras med att området fått en bättre ljusmiljö. Det är imponerande, menar Lars Wikström som samtidigt konstaterar att ’vi känner oss lugna och trygga och kör vidare’.

Rosvik nästa

Med det goda resultatet i ryggen fortsätter nu belysningsarbetet. Var det fortsätter?

– Jo, nästa område blir Rosvik. Där kommer vi att byta 500 armaturer. Totalt för 2012 handlar det om 800 armaturer.

Så kommer det att rulla på med ännu fler armatur- och lampbyten under de närmaste åren.

– Men vi lär inte vara i mål fullt ut 2015, tror Lars Wikström. Vi får fortsätta ett par år till för att få resterande belysning på plats. EU-direktivet? Det kommer vi att klara utan problem.

Testar ny teknik

LED-lampor är en av de nya tekniska landvinningar inom ljusområdet som håller på att slå rot. Andra tekniker är också aktuella, och därför kommer Piteå kommun att tillsammans med Piteenergi testa två nya lampsorter; dessutom en för Sverige ny armaturtillverkare. Testet är av begränsad omfattning och ambitionen är att innan armatur- och lampbytet startat för fullt man ska kunna bedöma om dessa nya tekniker är värda att satsa på.

TEXT OCH FOTO: BO STAFFAN JOHANSSON

Konsumentrunda

Anita Granqvist
Konsumentvägledare

Nätauktioner

Har du, liksom jag, upptäckt tjusningen med nätauktioner. Det är spännande, enkelt och bekvämt att sitta hemma i sin soffa och följa budgivningen. Det är dock viktigt att känna till spelreglerna och vad du som konsument har, eller inte har, för rättigheter.

Den första och viktigaste regeln är att de bud du lägger i en auktion är bindande. Du kan inte ångra dig och ta tillbaka ett lagt bud. Har du lagt det högsta budet är du skyldig att genomföra köpet.

Begagnade varor kan ofta ha brister, det får du räkna med. På auktioner säljs allt begagnat i ”befintligt skick”. Men om en vara inte kan användas på det sätt som du kunnat förvänta dig kan den ändå vara felaktig. Ett par exempel är om det inte går att ta bilder med en kamera eller om en tvättmaskin inte värmer vattnet. Med tanke på hur gammal en vara är och vad den kostar ska du kunna förvänta dig ett visst skick på varan. Varan bedöms efter *utropspriset*, inte det pris du betalade för den under auktionen. Att varan kanske har sålts till överpris kan man inte ta hänsyn till, eftersom det är budgivarna som bestämmer slutpriset på en auktion. Om utropspriset är en krona kan du kanske göra ett fynd men om varan är trasig har du små utsikter att kunna klaga på varan.

En stor skiljelinje är om du köper av en privatperson eller en butik som säljer på olika auktionssidor.

Handla från företag

Om du köper en vara på nätauktion av ett företag gäller samma regler som vid annan e-handel. Det innebär bland annat att du har 14 dagars ångerrätt enligt distans- och hemförsäljningslagen. Ångerrätten gäller dock inte om det går att närvara vid auktionen. Den måste helt och hållet vara på nätet. Konsumentköplagens regler gäller i fråga om reklamationsrätt och annat.

Handla från privatperson

Flera nätauktionssidor ger privatpersoner möjlighet att sälja varor på auktion. Om du lägger ett bud på en vara är det alltså inte webbplatsen du köper av utan en annan privatperson. När du handlar av en privatperson har du inget extra konsumentskydd utan då är det i stället köplagens regler som gäller. Det betyder bland annat att du *inte* har ångerrätt och att din reklamationsrätt gäller i två år i stället för tre. Du kan bara reklamera fel som fanns på varan när du köpte den. Om du och säljaren kommer i en tvist kan du inte heller vända dig till Allmänna reklamationsnämnden. Allmänna reklamationsnämnden hanterar bara tvister mellan privatpersoner och företag. Du får istället vända dig till tingsrätten.

God jul på er!

i mina tankar

AV ANNA-KARIN FILIPSSON
Teknik- och gatukontoret

Förändringar händer hela tiden. Så är ju livet. Men förändring påverkar oss alla olika. När organisationsöversynen morrar till och visar tänderna kan det kännas tryggt att annat är sig väldigt likt…

Ett exempel: ”Jag har ingenting att ta på mig!” Det är inte jag som uttalar orden, det är någon som jag tycker väldigt mycket om. Det är lördag, klockan är halv sex, middagen börjar klockan sex och sonen står redo att skjutsa oss. Han suckar lite och trampar otåligt. Automatiskt svarar jag: ”Ta den vita eller blå eller röda.” Svaret är givet: ”Jag tar den svarta.” Jag ler och säger: ”näää”, sen ”wow, snygg”. Svaret är också givet som alltid: ”Visst har jag god klädsmak?” Självklart. Det förutsägbara i vardagen är en trygghet som styrker.

Ett annat exempel: Det är mörk och kulen vardagsmorgon i november. Jag vaknar, kliver upp och går in i matrummet. Lampan lyser med dämpat sken, kaffet är färdigt och morgontidningen ligger på bordet. Där sitter jag sen en lång stund och låter dagen vakna utanför, varm i kropp och själ av omtanke och sällskap. Vardagslycka.

Eller: ”Är jag först?” Med glimten i ögat kommer frågan och sen pappersarket som ett pappersplan genom luften och landar på tangentbordet. Att göra kul av vardagshändelser förnöjer och förhöjer tråkiga måsten. Istället för tjat och gnäll har det blivit en informell tävling om vem som är först och såklart bäst på inlämning. Mina arbetskamrater som självklart finns bredvid och med mig förgyller tillvaron. Som alltid tar sig tid. Grymtar lite kanske, men som aldrig, aldrig säger nej. När oron smyger sig på finns de där. De trygga, stabila, kunniga, som varit med förr när det blåst. De kommer ju att finnas kvar. Vardagsvänner.

”Så länge ingen dör eller blir allvarligt skadad behöver man inte jaga upp sig.” Det är en av mina käpphästar som jag tar till när jag tycker att det passar. Inför den kommande organisationsöversynen tycker jag att den passar alldeles utomordentligt. Mycket kommer alldeles säkert att förändras, men i min värld kommer ju ändå allt som är viktigt att finnas kvar, om än i förändrad form. Allt det som är vardagslycka, vardagsvänner, vardagsrutiner, vardagslyx och vardagsliv.

I ett svagt ögonblick lovade jag att ta med det här också:
Brandvarnare räddar liv. Brandsläckare begränsar skadan. Kunskap förebygger branden. Allt prat om lagen om skydd mot olyckor är förbjudet vid middagsbordet. (Vi kan den nu!)

Kram Anna

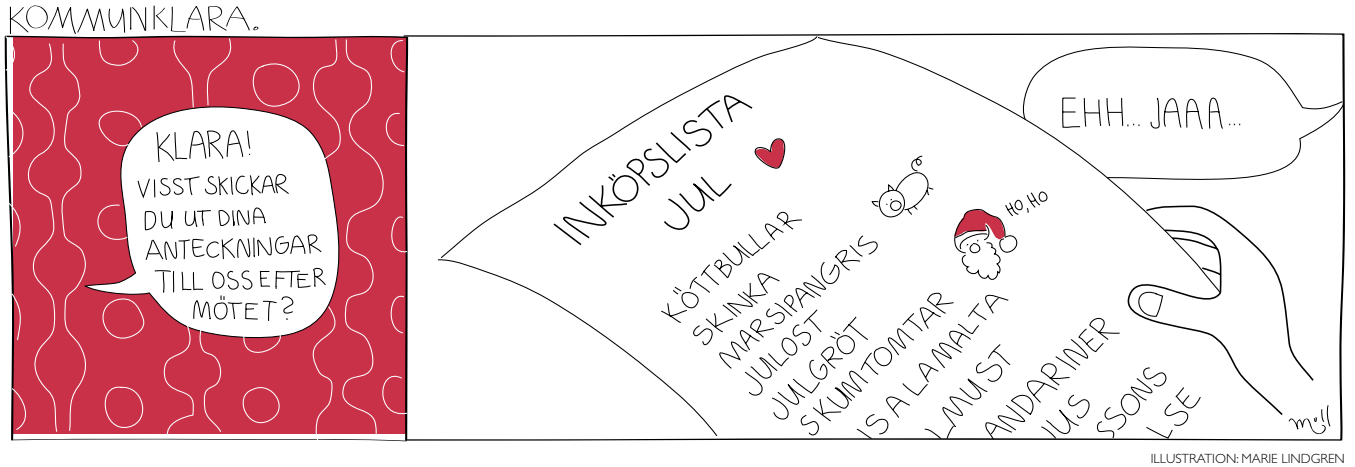

ILLUSTRATION: MARIE LINDGREN

”Ta befäl över din prestation”

1993 var han slalomåkare i världsklass, två år senare föll han, knäckte ryggen och blev förlamad. Idag bor Gällivaresonen Thomas Fogdö i Uppsala och arbetar som föreläsare och mental rådgivare. Framtid Pite bjöd upp honom till Piteå för att få lite inspiration i höstmörkret.

FOTO: ALEX GIACOMINI PÅ ALEX & MARTIN PHOTOGRAPHES

Från att ha varit benberoende till att plötsligt sitta i rullstol ställdes många tankar på sin spets i Thomas Fogdös huvud.

– Före olyckan tillhörde jag världseliten, körde på och hann egentligen inte njuta av mina prestationer. Tiden efter olyckan var omvälvande. I början kändes det mesta omöjligt, mina planer på att bli polis efter skidkarriären suddades ut.

Efter en tid kom Thomas fram till att han ville utmana sig själv och bli föreläsare.

Prestation eller presstation?

För att en prestation ska kännas bra behövs ett visst motstånd, en utmaning menar Thomas.

– Det gäller att ifrågasätta sättet som vi gör saker på, att försöka hitta nya vinklar och lösningar, testa nytt.

Sättet att hantera motstånd och motgångar kan vara avgörande för hur vi lyckas och enligt Thomas .

– Ord som vinnarskalle och vinnarinstinkt är bara shit. Ingen föds med det. Däremot pratar jag hellre om vinnarmentalitet och vinnarvilja. Det är något som varje människa kan träna på och faktiskt utveckla, säger han.

– Framgång eller misslyckanden, vad tror ni man lär sig mest av? frågar han.

En handuppräckning visar att många tror på det sistnämnda. Men Thomas hävdar motsatsten.

– Jag tror helt klart att framgång föder framgång. Man ska förstärka det positiva istället för att fokusera och analysera misstagen, säger han och bjuder på ett exempel från en gammal radiointervju där Ingemar Stenmark, som trots att han föll under åket ändå tog hem en världscupseger.

– Visst hade du väl tur? frågade reportern Sven ”Plex” Pettersson.

Ingemar Stenmark svarade:

– Ju mer jag tränar, desto mer tur har jag...

Grundtips som bringar tur

Thomas tipsar om en bok med titeln ” Tur eller otur?” Den bygger bland annat på fyra grundprinciper som kan bringa tur:

1. Öka dina chanser. Tänk på vad det är som påverkar. Fundera om står du i kön och surar eller om du passar på och nätverkar medan du väntar.
2. Följ dina ingivelser. Lita på magkänslan, den är oftast rätt enligt Thomas
3. Förvänta dig att du ska ha tur. Det gäller att bromsa de negativa tankarna i tid.
4. Förvandla din otur till tur.

Det omöjliga blev möjligt

Thomas visar upp en lista på saker som kändes omöjliga i början av hans förlamning: gå och springa, trappor, trottoarer, spela fotboll, hoppa, cykla, nå högt, klättra i berg, aktivt friluftsliv….

– Allt det där som jag såg som en omöjlighet 1993 kan jag faktiskt göra idag. Ingenting är omöjligt, det tar bara lite längre tid!

Spännande framtid för föreningslivet

Föreläsningen med Thomas Fogdö arrangerades av projektet Framtid Pite ”Visionen om Sveriges bästa idrottsrörelse” som skapats i syfte att utveckla Piteås föreningsliv. På dagen pratade Thomas inför 420 elever och lärare på Strömbackaskolan, på kvällen inför ca 150 åhörare.

– Vi är jättenöjda över att så många var intresserade av Fogdös lärorika budskap. Det motiverar oss verkligen att jobba vidare för att stärka Piteås föreningsliv ytterligare. Just nu planeras det för fullt för framtiden och vi kan redan nu lova att 2012 blir ett händelserikt år för våra föreningar och Framtid Pite, säger Fredrik Norberg, fritidskonsulent, Kultur och fritid.

Läs mer på www.framtidpite.se

TEXT: SUSANNE JACOBSSON

UNGAS TANKAR...

Ungdomssidan är ett återkommande inslag i Pitekvarten. Här skriver elever som går Mediaprogrammet på Strömbacka texter kring olika teman. Den här gången bjuder Elina Bellander på tankar om inspiration...

”Gå ut i skogen, titta på färgerna. Lyssna på fåglarnas kvitter se hur de flyger fram och tillbaka. Få frisk luft och rensa skallen. Tänk om, tänk nytt, tänk på absolut ingenting men ändå allting, och framför allt, låt tankarna flöda.

I hela mitt liv är det så jag har fått höra att inspirationen ska komma till mig. Genom frisk luft och skog. Kanske det stämmer till en viss grad. Det är ju mysigt att lyssna på naturljuden i den vackra skogen, men inspirationen kan ju inte bara sitta i trädens krona.

Tankarna glider aldrig iväg så mycket som i takt till en tråkig film eller en lektion där läraren maler på om någonting urtråkigt. Inspiration till nya filmer, texter eller bilder faller ner som blixtnedslag i ens hjärna. Idé efter idé poppar upp i den annars så tomma skallen. Genidelen av hjärnan tar över och för en stund är man övertygad om att man är nästa Einstein. Det finns dock nackdelar med detta inspirationsintag.

Lärare brukare vara duktiga på att se om man inte lyssnar. Ställer de en fråga om vad de just sa förvandlas man från geniet ”nästa Einstein” till en liten skolflicka som inte kan svara på magisterns frågor. Men hur ska man annars få tag i inspirationen då? Man vill känna den flöda inom en och det kliar i hela kroppen när man har världens bästa idé. Man vill få ner den på någonting snabbt så att den inte sitter fast inne i hjärnan. Man kan fortsätta med samma sak i timmar bara för att inspirationen leder en rätt och ständigt finns där.

Frågan om hur exakt man får sin inspiration är omöjlig att besvara. Iallafall för mig, en sjuttonåring som inte har fått lära mig det. Men samtalet om just inspiration delade jag med mina vänner. Ska jag tro dem är internet en bra grej. Google, youtube, tumblr…

Allt om ingenting och ingenting om allt finns på dessa sidor tydligen. Det är dit jag ska gå för att hitta inspirationen. Varför har jag då gått runt i skogen när datorn finns så nära till hands? Googla vilket ord som helst och du kommer få tusentals träffar! Varför andas frisk luft när man kan sitta instängd på sitt rum och ha hela världen framför sig?

Känner du ändå att din instängda vrå är otillräcklig som inspirationskälla har jag hört att man kan besöka ett café någonstans. Se olika människor gå fram och tillbaka. Fundera om vart de är på väg, vad de har planerat, har de bråttom och hur ser deras livssituation ut?

Alla skaffar inspiration på sitt eget sätt men med hjälp av att se hur andra tänker kan det hjälpa en att få igång tankarna. Att lyssna på låten ”You’re the Inspiration” med Chicago kanske inte hjälper. Man kanske måste tänka om helt. Även om det tar emot, verkar jobbigt och kanske onödigt kan det vara en bra idé.

Inspirationen kommer när du som minst anar det, så ta med ett anteckningsblock i fickan och ta en promenad. Ja, jag sa det, rör på dig. Även om det är uttjatat kan frisk luft göra underverk med ditt huvud.

ELINA BELLANDER
MP2A

PS. Om du går in på www.pitea.se/ungastankar kan du ta del av fler härliga texter.